

Nr 223.

Godkänd av första kammaren den 19 maj 1933.

Godkänd av andra kammaren den 19 maj 1933.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet.

(Statsutskottets utlåtande nr 68 och memorial nr 80.)

Till Konungen.

I en den 24 februari 1933 dagtecknad proposition, nr 154, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden samma dag, föreslagit riksdagen att förklara sig icke hava något att erinra emot att för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet föreskrifter utfärdas i huvudsaklig överensstämmelse med vad i sagda statsrådsprotokoll angivits.

Såsom känt är, har skatteutjämningsberedningen för kort tid sedan framlagt ett förslag, vilket, om det genomfördes, skulle innebära, att folkskoleväsendet i mycket stor utsträckning bleve förststatligt. Bland annat skulle lärarpersonalen bliva helt statsavlönad och i samband härmed viss flyttningsskyldighet åläggas lärarna på sätt som gäller för statsanställd lärarpersonal. Förslaget är för närvarande hänskjutet till olika myndigheter för yttrande. Det synes väsentligen vara detta förhållande, som föranlett, att något förslag nu icke ansetts böra föreläggas riksdagen i fråga om *skyldighet* för lärarna vid folkskoleväsendet att underkasta sig förflyttning till andra skoldistrikt, ehuru 1932 års riksdag i sin skrivelse nr 132 åsyftade utredning och förslag om åtgärder i sådan riktning. Man har ansett, att ett ståndpunktstagande till frågan om flyttningsskyldighet bör ske först i samband med behandlingen av skatteutjämningsberedningens förslag. I avbidan härå har såsom ett provisorium utarbetats det nu föreliggande förslaget, vilket helt håller sig inom gränserna för den *frivilliga* förflyttningen men genom ledigblivande tjänsters förbehållande i första hand för lärare från skoldistrikt med överflödiga lärarbefattningar förmenats skola innesluta ökade möjligheter till en folkskoleväsendets rationalisering i ekonomiskt-organisatoriskt hänseende.

I betraktande av vad sålunda anförts rörande det av skatteutjämningsberedningen framlagda förslaget synes det även riksdagen vara lämpligt att för närvarande låta anstå med åtgärder för införande av flyttningsskyldighet och att i stället nu nöja sig med sådana provisoriska anordningar, som utan rubbning av gällande principer i fråga om lärarnas rättsliga ställning kunna visa sig ägnade att under den närmaste framtiden, till dess frågan om flyttningsskyldighet kan tagas upp i förut angivet sammanhang, medverka till ett avvecklande av de lärartjänster, som vid verkställd undersökning befinnas vara obehövliga.

Kungl. Maj:ts förslag synes riksdagen i huvudsak kunna godtagas såsom det provisorium, statsmakterna enligt riksdagens mening för närvarande böra stanna vid. Det är givetvis svårt att nu bedöma, huruvida de föreslagna be-

stämmelserna komma att visa sig tillräckligt verksamma. Skulle de befinnas ej fylla sin uppgift, lär Kungl. Maj:t, som med uppmärksamhet torde komma att iakttaga effekten av de ifrågasatta ändringarna, ej underlåta att här- om göra riksdagen underkunnig och framställa förslag om de ytterligare provisoriska åtgärder, som för ändamålet kunna anses behövliga.

På en punkt har riksdagen emellertid ansett sig böra vidtaga ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

Enligt berörda förslag skulle den begränsade ansökningsrätten i första hand avse lärare från skoldistrikt inom det inspektionsområde, där den lediga tjänsten finnes. Först i andra hand, om tillsättningsåtgärderna under angivna betingelse ej ledde till resultat, skulle nämnda rätt enligt skolöverstyrelsens bestämmande kunna utsträckas till annat inspektionsområde. I sista hand skulle, om föregående tillsättningsåtgärder bleve fruktlösa, begränsningen av ansökningsrätten helt bortfalla.

Riksdagen anser lämpligt, att redan från början ansökningsrätten får avse ett större område än *ett* inspektionsområde och att, om det första ledigförklarandet visar sig resultatlöst, tjänsten därefter ledigförklaras utan begränsning. Härigenom vinner anordningen i effektivitet och snabbhet och blir dessutom billigare. Man kan exempelvis tänka sig, att tre eller fyra inspektionsområden få utgöra den enhet, till vilken begränsningen hänföres. I sådant fall torde måhända de åligganden, som enligt förslaget skulle påvila vederbörande folkskolinspektör, kunna påläggas den i tjänsten äldste av folkskolinspektörerna i vederbörande område. Även andra sätt att ordna saken kunna emellertid givetvis ifrågakomma. Huvudsaken är, att redan från begynnelsen ansökningsrätten kommer att omfatta en större rayon och att proceduren förenklas på angivet sätt. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma de grunder, efter vilka riket med hänsyn till nu ifrågavarande tillsättningsåtgärder lämpligen bör indelas, ävensom de närmare detaljerna vid anordningens genomförande.

I övrigt har riksdagen icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag förklara sig icke hava något att erinra emot att för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet föreskrifter utfärdas i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 24 februari 1933 anförts, dock med iakttagande av den ändring härutinnan, som riksdagen ovan angivit.

Stockholm den 19 maj 1933.

Med undersätlig vördnad.
